

Motion till riksdagen 2024/25:3243

av Birger Lahti m.fl. (V)

med anledning av prop. 2024/25:32 Tillgång till mät- och förbrukningsuppgifter på elmarknaden

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör säkerställa att elanvändare inte drabbas av direkta eller indirekta merkostnader vid genomförandet av propositionens förslag och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Elpriserna har varit historiskt höga på senare år och riskerar att åter bli det. Sedan avregleringen av elmarknaden och elnätet på 1990-talet har priserna stigit kraftigt, och skillnaderna är stora mellan olika delar av landet. På den svenska elmarknaden är det upp till den enskilda konsumenten att välja elleverantör. Det finns i dag tusentals olika elavtal att välja bland, men när det gäller själva nätet är konsumenten hänvisad till det företag som råkar vara nätägare just där. Det är inte möjligt att byta nätleverantör, hur höga priserna än blir, eftersom det knappast lönar sig att bygga fler ledningar till samma fastighet.

Som det sett ut hittills har regeringen inte kunnat presentera ett hållbart helhetsvar vare sig för de stigande elnätsavgifterna eller de höga elpriserna. Man låter till stor del marknaden sköta saken själv. Hittills har det enbart lett till högre elpriser för hushållen.

I den aktuella propositionen föreslås ändringar i ellagen som syftar till att komplettera kommissionens genomförandeförordning om krav på driftskompatibilitet och icke-diskriminerande och transparenta förfaranden för tillgång till mät- och förbrukningsuppgifter. Genomförandeförordningen och förslagen bedöms få positiva effekter för elanvändarna, då det bl.a. blir tydligare hur en elanvändare ska gå till väga för att få del av sina mätuppgifter och för att dela dem med berättigade parter.

Vänsterpartiet står i huvudsak bakom propositionen och ser bl.a. positivt på möjligheten till gemensamma elabonnemang med undermätning och energigemenskaper, eftersom det kan bidra till att öka användandet av förnybar energi, öka lokalt engagemang, ökad lokal resiliens, avlasta överliggande nät, driva innovationer och medföra ekonomiska fördelar. I takt med att nya aktörer inträder på marknaden kommer det således att finnas ett ökat behov av att kunna dela uppgifter om elförbrukning och andra mätuppgifter mellan olika aktörer i framtiden.

I propositionen föreslås bl.a. att ett nätföretag ska kunna debitera en berättigad part för de kostnader som uppstår på grund av att nätföretaget hanterar en begäran om att ge den berättigade parten tillgång till mätresultat, begäran om att avsluta överföring av mätresultat samt ger den berättigade parten tillgång till mätresultat. Av elmarknadsdirektivet följer att elanvändare inte får debiteras extra kostnader för tillgången till sina mätuppgifter eller för en begäran om att göra mätuppgifterna tillgängliga för andra. Det bedöms i propositionen således saknas utrymme för att ta ut avgifter från elanvändare för deras begäran om egen eller någon annans tillgång till mätuppgifter, oavsett om begäran strikt följer genomförandeförordningens förfaranden eller inte.

I propositionen anger regeringen även uttryckligen att inga merkostnader får debiteras elanvändare utan att det i stället är de berättigade parterna som nätföretagen ska debitera. Samtidigt anges i avsnittet om konsekvenser för elanvändare att nätföretagen kommer att ta ut särskilda avgifter för att finansiera en del av de nya uppgifter som de åläggs samt att övriga kostnader kommer att tas ut av hela kundkollektivet via elnätsavgiften. Regeringen menar att eftersom kostnaderna slås ut på ett stort antal kunder så kan det förväntas få en mycket begränsad påverkan på avgiftsnivån. Vänsterpartiet finner det något motsägelsefullt att säga att enskilda konsumenter inte ska debiteras för några merkostnader samtidigt som konsekvensen av förslaget ändå bedöms vara att elanvändare får bära övriga kostnader som en del i ett kundkollektiv.

Vänsterpartiet anser att det är bra att den enskilde konsumenten inte föreslås debiteras för några merkostnader, men partiets farhåga är att kostnaden för de uppgifter som i och med propositionen föreläggs nätföretagen ändå i slutändan kommer att övervältras på konsumenterna. Mot bakgrund av de redan höga nätavgifterna och att konsumenten saknar möjlighet att byta nätleverantör anser Vänsterpartiet att det blir oskäligt att lägga ytterligare kostnader på konsumenten.

Regeringen bör därför säkerställa att elanvändare inte drabbas av direkta eller indirekta merkostnader vid genomförandet av propositionens förslag. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Birger Lahti (V)

Lorena Delgado Varas (V)

Malcolm Momodou Jallow (V)

Ciczie Weidby (V)

Ida Gabrielsson (V)

Ilona Szatmári Waldau (V)